

BESZÉLGETÉS FRIEDMANN ENDRÉVEL

Bandival a WestEnd tetőteraszán beszélgettem óriási háttérzajban. A sör viszont kitűnően volt hűtve

Friedmann Endre 1934. július 4.-én született Budapesten. .

Első élményem, ami a rendőri fotózással kapcsolatban megmaradt bennem 1957 elejére datálódik, amikor felgyújtották a Corvin áruházat. Kiküldtek egy Flexaret géppel, hogy csináljak anyagot. (Tűz ütött ki a Corvin Áruházban február 6-án. A tűzoltók percek alatt kiértek, de ekkor már lángban állt az első emeleti konfekciósztály. A tűzoltók és az áruház dolgozói önfeláldozó munkája nyomán 70 perc alatt eloltották a tüzet. A kár így is eléri a 150 ezer forintot. Másnap ismét zavartalanul megkezdődött az árusítás. - Magyar Filmhíradó) Kimentem, s hozzákezdtem csinálni a képeket, csináltam egyet, még egyet, egyszer csak megemelkedtem, bedobtak egy kapu alá, ott kaptam indításnak két pofont:

- Maga mit fényképez itt?
- Azt, hogy ég az áruház.
- Hogy képzeli ezt?
- Én a Magyar Fotótól vagyok.
- Mit, hogy a Magyar Fotótól? s kaptam még egyet.
- De hát a Soós elvtárs küldött engem
- Hát miért nem ezzel kezdte, miért nem mondta?
- Nem engedett szóhoz jutni.

Szóval ezzel a rövid történéssel kezdődött rendőrségi tudósítói karrierem!

Sajnos abban az időben rengeteg írott és íratlan szabály volt, és ezeket a szabályokat nehéz volt betartani. Volt egy baleset, mondjuk. Hogy finoman fejezzem ki magam, rettegték tőlem a palik, mondjuk a 47-es villamos vezetői, akik a Bihari János utcából kanyarodtak ki a körútra, onnan a Bajcsy-Zsilinszky útra, mert amikor én arra jártam ott laktam a közelben krónikusan voltak balesetek de nyilván nem miattam, hanem az egy olyan pontja volt

a fővárosnak, egy óránál tovább soha nem kellett várnom, ott valami mindig történt.

Akkoriban nem volt olyan egyszerű egy ilyen anyagnak a leadása. A leexponált filmet felvittem a laborba, ott előhívták. Három kontaktot kellett csinálni. Azt el kellett vinni Csáki elvtárshoz. Csáki Sándor a BM Sajtóosztályának volt a vezetője, meg az Újpesti Dózsa elnökhelyettese, meg a fáma szerint a MOSZAD embere

- Jó majd értesítjük.

Két nap múlva felhívtam, de közölte, hogy még vizsgálják az ügyet. Ez egy egyszerű baleset volt., egyszer megkérdeztem Csáki elvtársat:

- Ne haragudjon már Csáki elvtárs, ez azért enyhe túlzás, hogy két autó összeütközik, s önök meg napokig ülnek az anyagon

- Jó, jó, de ki tudja, hogy nem az elhárítás kocsija volt valamelyik közül az egyik?

-És ilyen lassan tudják megtudni, hogy ki az elhárítás?

- Az volt a jellemző, arra ment ki a játék, hogy minél tovább húzni az időt, hogy az aktualitását elveszítse. Így aztán a balesetekről is csak nagy ritkán jelent meg fotó a hétköznapi sajtóban. Bűnesetekről meg még kevesebb. Tudtam a dolgokról, ott voltam, de aztán eltűnt az anyag, addig húzták az időt, hogy vissza sem kaptuk.

Egyszer ott voltam egy ilyen fajtalanzkodó kihallgatásán, aki a körúton szólított le kislányokat. Azt ígerte nekik, ha lemennek vele a

pincébe, akkor biciklit fog nekik adni.

Mindent bevallott a fickó, csak amikor a hatodik sértetthez érkezett a nyomozó, akkor fakadt ki:

De százados úr, annak már szőr volt ott, a lába között.

Ott voltam a Pente nevű vasutas, gyermekgyilkos kihallgatásán is.

A pasit végül halálra ítélték, és közvetlen a kivégzése előtt bevallotta, hogy tettestársa is volt, de akkor már nem lehetett azonosítani. A folytatás a rendszerváltás után következett: az újságban olvasom, hogy hőseink, akik... és ott volt az ő neve is. Nyilván őt is a 301-es parcellába temették. és az ő nevét is a hősök közé írták.

Az Akácfa utcai gyilkosnak a tárgyalásán is ott voltam. A bíró megkérdezte, hogy fel tud-e hozni valamit mentségéül?

- Igen, alkoholista vagyok.

- Hogy mondja magáról, hogy alkoholista, életének javát a szegedi Csillagban töltötte.

- Nem tudja a bíró úr, hogy az asztalos műhelyben dolgoztam, és ott volt a spiritusz, hát azt ittuk.

- És miért ölte meg a nagyanyját?

- Mert nem engedett művelődni. Egy Nic Carter könyvet olvastam, kitépte a kezemből, és bedobta a tűzbe.

- És miért vágta le a nagyanyja ujját?

- Mert rajta volt a gyűrű!

- Van egy képed: „A halál arcai”, az hogy készült?

- Sok időt töltöttem a közlekedésieknél bent a Hungária körúton, ott vártam az eseményekre. Jött a telefon, hogy baleset történt.

Mi kirohantunk a rendőrökkel, és hamarabb ott voltunk, mint a mentők.

*(Friedmann Endre
felvétele)*

-Ez a néni már halott volt, én azt örökítettem meg, ahogy az emberek ezt lereagálták. Egy HÉV szerelvény gázolta el, és ott, ahogy összejönnek az emberek ilyenkor, az egyik nevet, a másik sopánkodik. Nagyon érdekes, hogy ki hogyan fogad egy ilyet?

(Friedmann Endre felvétele)

Az volt a szerencsém, hogy nagyon jó kapcsolatot tudtam kialakítani a rendőrökkel, a kisrendőrökkel, a közép rendőrökkel, de a vezetőkkel is. Szinte barátok voltunk. Én olyan „fityfasz” voltam, púp a hátukon, de azért jó volt, ha ott voltam, mert akkor előadhatták magukat. Azt tudták rólam, hogy beszélhetnek előttem, mert én soha nem adtam tovább, amit hallottam. Jól ismertem a kor szabályait, amit ott hallasz azt nem hallod. Volt amit nekem mondtak, de nem a sajtónak, a bulvárnak, így rengeteg sztorit hallottam tőlük, de én nem adtam tovább, ha megkértek.

Régen nem volt becsülete a rendőrségi fotografálásnak, aztán lassan kivívtuk, most megint azt tapasztalom, hogy ismét gyengül a becsülete a szakmának. Sok olyan ember is van, aki eljuttassa a kivívt becsületet, mert hiába dolgozol te becsületesen, ha melletted van nyolc, aki nem. Akkor általánosítanak. Anno teljesen más volt a viszony, egy kicsikét családias volt, az biztos, hogy nem voltunk sokan, akik ezt a műfajt csináltuk. Bence Pali, Papp Jenő és a Bojár Sanyi, ők mind bűnügyi tudósítók voltak. És ismerem, hogy ezek, hogy vágják egymást át. A Vigyázó Ferenc utcában voltak, és az volt a trükk, hogy az egyik odarohant, felvette a telefont, hívta a szerkesztőségét vagy úgy tett és halkán súgta a telefonba, hogy tartsanak neki helyet, most indul a Nagymező utcába, egy gyilkossághoz. Azt már nem mondhatta meg, hogy hány szám alatt volt a helyszín,

legalább is ezt mondta. Akkor a többiek azonnal elspricceltek, ő meg átment Budára, a valóságos helyszínre. Valami bankárt öltek meg, de csak neki volt meg, a többiek lemaradtak az eseményről. Így kapta a külön prémiumot. A rendőrség abban az időben kiadott ilyen bilétákat, alumínium lapra nyomtatták rá, hogy rendőrségi tudósító, ők átléphették a kordont, és csinálhatták az anyagokat.

Megint mondom egy konkrét példát, a lottósorsoláson valaki nyert egy Wartburgot. Megcsináltam, vittem be, már ott voltak az anyagért Csáki elvtárs emberei. Nem értettem, hogy már azért is helybe jön a belügy, ha valaki megnyer egy Wartburgot, már az előhívásnál is ott álltak a sötétben, no kiderült, hogy az elhárítás egyik főnöke volt a nyertes. Ezt azért csak évekkel később tudtam meg. Egy másik eset: Ságvári Endre koszorúzás. Megcsináltam az anyagot, már hívták a filmet, amikor Papp Jenő idegesen hívat. Ott volt két pali, mondom, hogy én csak Ságvári elvtárs koszorúzását fényképeztem. Azonnal rohantak a hívóba, mondták, hogy az anyag nem jelenthet meg. Kiderült, hogy pont akkor engedték ki a börtönből Péter Gábort, aki szorgalmasan eljött az ünnepségre, és ott állt az első sorban. Minden képemen rajta volt. Ságvári elvtárs koszorúzása ezért nem jelenhetett meg.

Én sokkal többet fényképeztem honvédségi anyagokat, mint rendőrségit, ott is megvoltak a szabályok, ott is volt

cenzára, én teljesen megszoktam, hogy az anyagaimat rendszeresen cenzúrázzák, ez magától értetődő volt.

Magnéziumos történeteim is vannak, több is. Sameszkodtam a Járai Rudolfnak. Volt egy felszabadulási úszóverseny, előre kimentünk, bekábeleztem az uszodát, rajtam kívül még két pali tartotta a magnéziumos patronokat, minden rendben volt, ugrottak a palik, egyszerre egy óriási durranás, füst, meg minden. A cikis az volt, hogy kint volt Farkas Mihály elvtárs is, az akkori honvédelmi miniszter.

Azonnal rohantak a kiberek, úgy szaladtunk el, hogy össze se szedtük a felszerelést. Szerencsére megúsztuk a dolgot, nem lett belőle baj. Este mentünk a tűzijátékra, Rudi felállította az állványra a Linhofot. Megcsináltuk a felvételt, este a hívóban derült ki, hogy az úszóversenyen olyan ideges volt, hogy rossz helyre rakta be a kazettát, így este ráexponálta a tűzijátékot az úszóversenyre.

....

Egy másik alkalom: a Vigyázó Ferenc utcában volt a Vasutas Képzőművészeti kör. Abban az időben aktot nem lehetett fényképezni. Egy „Sánta Kovács” nevű fotóssal voltam. Ő mondta, hogy vegyen fel a nő egy vasutas egyenruhát, a nő beállt az egyenruhában, mi tartottuk a magnéziumos villanót, szép nagy drapériák voltak, s akkor exponált a „Sánta Kovács”. Mint kiderült, több port tettem a készülékbe, mert akkorát szólt, és átégette a drapériát, a nő meg úgy megijedt, hogy lecsúszott róla a szoknya, ott állt alul semmiben.

Rengeteg hülyeség volt különben is a világitással. A Seidner Zoli bácsi volt ennek a nagy mestere. Volt egy Hipergon optikája, meg volt egy favázás gépe. A Fővárosi Operett Színházban Luxemburg grófja ment Honthy Hannával és a Feleki Kamillal. Megbeszéltük, hogy ő hátulról fényképez, hogy benne legyen a színpad, meg a nézőtér. A Honti Hanna kicsit vaksi volt, és megbotlott a mi felszerelésünkbe. És akkor kiabált, hogy ki ez a vén fasz, és abban a pillanatban bevillant a magnézium. Egy másik színházi sztori, amikor legalább ötven voltunk tartani a lámpákat. Zoli bácsi azt mondta, hogy amikor ő jelez a zseblámpájával, akkor fog exponálni. Mi tartottuk a lámpákat, egyszer csak felvillan a lámpa, pedig csak az történt, hogy az öreg megnézte,

hogy hány óra van. Hatalmas dísz- *Urbán Tamás videó-beszélgetése*
kivilágítás a semmiért. Sokat jártam *alatt készült képek*
vele, de sajnos szívbeteg volt. A
háború után építették újjá az Árpád hidat. Ő ott dolgozott, amikor megbillent a palló, és ő leesett. Azaz nem esett le, mert a kabátja beakadt valahová, és ott lógott legalább két órán keresztül a Duna felett, és időközönként egy-egy gomb lepattant. Végül kimentették az öregot, de a szíve az kész lett. Sok sztorit megértem az életem során, de most már úgy gondolom: vége! Nem érdekel, ha el kell menni, akkor rajta, ha holnap akkor holnap, ha ma akkor ma. Két súlyos betegségem után életem világom, eszem-iszom. Most azért ne igyak meg egy sört, hogy három nappal tovább éljek?